KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 12 maj 2004

om det statliga stöd som Spanien genomfört för en ytterligare omstrukturering av de offentligägda spanska varven

Statligt stöd nr C 40/00 (f.d. NN 61/00)

(delgivet med nr K(2004) 1620)

(Endast den spanska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2005/173/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

av följande skäl:

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 88.2 första stycket i detta,

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a i detta,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1540/98 av den 29 juni 1998 om fastställande av nya regler för stöd till varvsindustrin [1],

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1013/97 av den 2 juni 1997 om stöd till vissa varv som är under omstrukturering [2],

efter att i enlighet med de nämnda artiklarna ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig [3] och med beaktande av dessa synpunkter, och

I. **FÖRFARANDE**

(1) Med stöd av förordning (EG) nr 1013/97 godkände kommissionen genom ett beslut av den 6 augusti 1997 [4] ett omstruktureringsstöd till statliga spanska varv på ca 1 900 miljoner euro. I enlighet med förordningen var villkoret för stödet att inget ytterligare omstruktureringsstöd skulle beviljas.

(2) Genom pressen fick kommissionen kännedom om att ett antal olika transaktioner som rörde statliga spanska civila varv hade ägt rum under åren 1999 och 2000. Genom skrivelser av den 27 januari och 29 mars 2000 bad kommissionen om upplysningar i ärendet. Spanien besvarade ingendera skrivelsen.

(3) Genom beslut av den 12 juli 2000 inledde kommissionen det förfarande som avses i artikel 88.2 i fördraget (nedan kallat ”inledandet”) mot den transaktion genom vilken det offentligägda holdingbolaget Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (nedan kallat ”SEPI”) köpte de båda varven Juliana och Cádiz samt motorfabriken Manises, som separata företag, av Astilleros Españoles SA. De spanska myndigheterna underrättades om beslutet i en skrivelse från kommissionen av den 1 augusti 2000.

[1] EGT L 202, 18.7.1998, s. 1.
[2] EGT L 148, 6.6.1997, s. 1.
[3] EGT C 328, 18.11.2000, s. 16, EGT C 21, 24.1.2002, s. 17 och EUT C 199, 23.8.2003, s. 9.
[4] EGT C 354, 21.11.1997, s. 2.

(4) Spanien redovisade genom skrivelser av den 18 maj och 24 september 2001 sina synpunkter på inledandet av förfarandet. Spanien upplyste också kommissionen om att SEPI i juli 2000 hade beslutat att slå samman alla statliga spanska varv till en grupp.

(5) Den 28 november 2001 beslutade kommissionen att utvidga det förfarande som avses i artikel 88.2 i fördraget (nedan kallat ”den första utvidgningen”) till att omfatta senare transaktioner dels mellan SEPI och Bazán, dels mellan AESA och Bazán, för att inrätta den nya gruppen IZAR. Genom en skrivelse av den 28 november 2001 informerade kommissionen Spanien om att förfarandet utvidgats och bad om alla relevanta upplysningar som kunde vara till nytta vid bedömningen av om transaktionerna hade inslag av statligt stöd. Genom en skrivelse av den 29 november 2002 förtydligade kommissionen att den för att kunna genomföra en korrekt bedömning behövde få tillgång till årsboksluten för de berörda varven och AESA, samt all annan dokumentation som klargjorde hur företagen värderades vid ägarbytet.

(6) Spanien lämnade sina synpunkter på den första utvidgningen av förfarandet i en skrivelse av den 31 januari 2002. Kommissionen påminde genom en skrivelse daterad den 28 februari 2002 Spanien om att företagens årsbokslut fortfarande måste lämnas in. Spanien lämnade ytterligare upplysningar genom en skrivelse av den 29 juli 2002, som emellertid inte innehöll de begärda årsboksluten.

(7) Eftersom Spanien inte översände årsboksluten beslutade kommissionen den 12 augusti 2002 att skicka en begäran om upplysningar i enlighet med artikel 10.3 i förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget [1], med anmodan till Spanien att skicka in de begärda uppgifterna. Spanien underrättades om detta genom en skrivelse av den 12 augusti 2002. Kommissionen underströk att om den inte fick in de begärda uppgifterna skulle den fatta ett slutgiltigt beslut på grundval av de uppgifter den hade tillgång till. Genom en skrivelse av den 16 oktober 2002 svarade Spanien på begäran men tillhandahöll inte de begärda årsboksluten.

(8) Kommissionen beslutade den 27 maj 2003 att på nytt utvidga det förfarande som avses i artikel 88.2 i fördraget (nedan kallat ”den andra utvidgningen”) till att också omfatta ett statligt stöd, som den just hade upptäckt och som föreföll rättsstridigt, i samband med transaktionerna mellan SEPI och AESA och deras varv. Genom en skrivelse av den 27 maj 2003 underrättade kommissionen Spanien om utvidgningen av förfarandet och begärde in alla uppgifter som krävdes för att bedöma det misstänkta stödet. Spanien svarade genom en skrivelse av den 10 juli 2003 på den andra utvidgningen. Genom skrivelser av den 16 oktober och 11 november 2003 begärde kommissionen ytterligare klargöranden. Spanien svarade genom en skrivelse av den 25 november 2003 och skickade ytterligare uppgifter i en skrivelse av den 14 april 2004.

(9) Efter inledandet fick kommissionen in synpunkter från Danmark genom en skrivelse av den 18 december 2000, och efter den första utvidgningen från Förenade kungariket genom en skrivelse av den 22 februari 2002. Efter den andra utvidgningen inkom synpunkter från Royal Van Lent Shipyard genom en skrivelse av den 24 september 2003, från en part som ville vara anonym genom en skrivelse av samma datum och från IZAR genom en skrivelse av den 6 oktober 2003. Dessa synpunkter vidarebefordrades till Spanien genom skrivelser av den 14 februari 2001, den 6 mars 2002 och den 13 oktober 2003. Spanien överlämnade sina synpunkter genom skrivelser daterade den 14 mars 2001, den 4 april 2002 och den 10 november 2003. Den 14 november 2003 väckte IZAR talan [2] mot kommissionen vid förstainstansrätten och yrkade att den andra utvidgningen av förfarandet skulle ogiltigförklaras.

II. DETALJERAD BESKRIVNING AV STÖDET

Stödmottagare

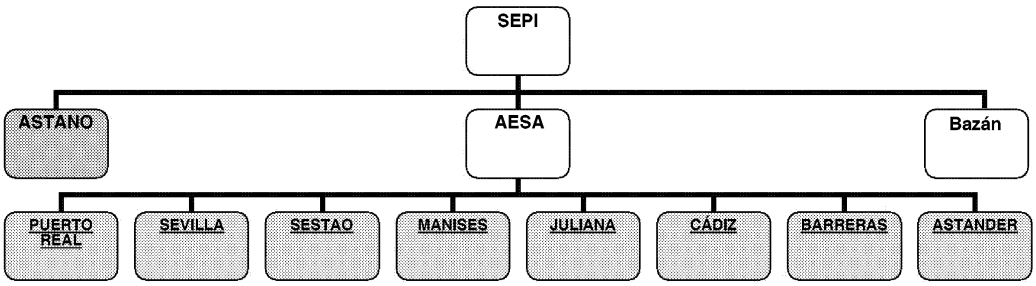
(10) De berörda företagen är Astilleros Españoles SA (”AESA”), E.N. Bazán de Construcciones Navales Militares SA (”Bazán”), IZAR Construcciones Navales (”IZAR”), Astilleros de Cádiz SRL (”Cádiz”), Astilleros de Puerto Real SRL (”Puerto Real”), Astilleros de Sestao SRL (”Sestao”), Astilleros de Sevilla SRL (”Sevilla”), Juliana Constructora Gijonesa SA (”Juliana”), Fábrica de motores diésel de Manises SA (”Manises”) och Astilleros y Talleres del Noroeste (”Astano”, som senare ändrade namn till ”Fene”).

[1] EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

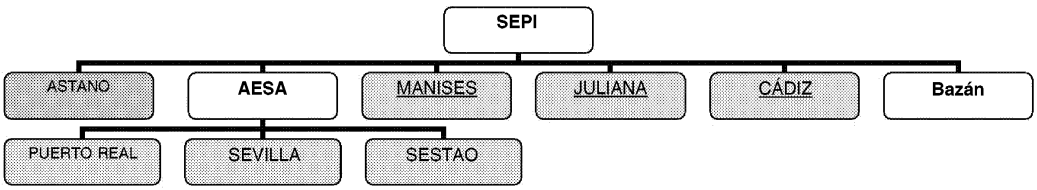
[2] EGT C 21, 24.1.2004, s. 41. Mål T-381/03.

Transaktioner som omfattas av detta förfarande

(11) Sedan 1998 ingår alla offentligägda spanska varv i det statliga holdingbolaget SEPI:s organisation. Före 1998 var alla civila varv utom det direktägda Astano oberoende företag som ägdes av holdingbolaget AESA, ett dotterbolag till SEPI. AESA bedrev ingen direkt varvsverksamhet utan var ett holdingbolag som aktivt förvaltade sina varv. SEPI ägde också Bazán, ett företag som huvudsakligen omfattade tre militära varv (som inte var oberoende företag). Vid början av 1998 såg ägarstrukturen för de statliga varven ut på nedanstående sätt:

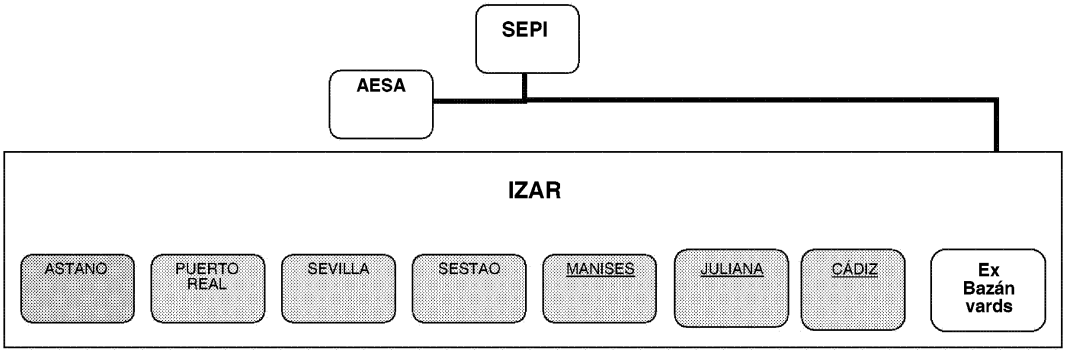

(12) I en första omgång transaktioner (”överföring 1”) den 28 december 1999 köpte SEPI varven Cádiz och Juliana och motortillverkaren Manises från AESA för 15 300 000 euro [1]. Varven Barreras och Astander har privatiserats och ingår inte längre i denna undersökning. Detta resulterar i följande struktur:

(13) I juli 2000 beslutade SEPI att föra samman alla statliga varv till en grupp. Fusionen genomfördes genom två huvudoperationer. I en operation (”överföring 2”) köpte den militära varvsgruppen Bazán, som ägdes av SEPI, de tre varv som fortfarande tillhörde AESA (Puerto Real, Sestao och Sevilla) för en peseta styck.

(14) I den andra operationen (”överföring 3”) köpte Bazán tre varv (Juliana, Cádiz och Astano) och motortillverkaren Manises direkt av SEPI, också för en peseta styck. Alla tre företagen avvecklades och slogs samman med Bazán, som ändrade namn till IZAR. Den nuvarande varvsstrukturen är därigenom följande:

[1] Beloppen i detta beslut är i allmänhet avrundade siffror i euro som beräknats från pesetas.

Beslutet att inleda det formella undersökningsförfarandet

(15) När kommissionen inledde förfarandet förklarade den att den misstänkte att överföring 1, där SEPI betalade ett pris till AESA som senare visade sig uppgå till 60 miljoner euro för de tre företagen Juliana, Cádiz och Manises, utgjorde statligt stöd.

(16) Det fanns också tvivel om huruvida stödet var förenligt med den gemensamma marknaden, eftersom det inte föreföll vara förenligt med kommissionens beslut av 1997 som godkände det sista stödpaketet för omstrukturering av de statliga varven, och att det därför utgjorde ett omstruktureringsstöd som var oförenligt med första strecksatsen i andra stycket i artikel 5.1 i förordning (EG) nr 1540/98 . Denna slutsats grundade sig särskilt på följande argument:

(17) För det första föreföll ”försäljningen” inte vara en verklig transaktion utan snarare ett kapitaltillskott för att göra det möjligt för AESA och dess återstående varv (Puerto Real, Sevilla och Sestao) att fortsätta sin verksamhet tills vidare.

(18) För det andra verkade det sannolikt att ingen kommersiell investerare, med tanke på varvens tidigare beteende och uppenbart dåliga resultat, skulle ha varit intresserad av att köpa dem under dessa förhållanden.

Det första beslutet att utvidga det formella undersökningsförfarandet

(19) Den 25 november 2001 beslutade kommissionen att utvidga förfarandet till att omfatta överföringarna 2 och 3, som genomförts för att sammanföra alla statliga spanska varv till en grupp. Vid utvidgningen av förfarandet anmärkte kommissionen att det fanns en koppling mellan de transaktioner som ägde rum mellan 1999 och 2000, vilka ledde till det slutgiltiga skapandet av en grupp som omfattade alla statliga varv. Av denna anledning måste förfarandet utvidgas till att omfatta alla transaktioner som ledde till fusionen för att man fullständigt och korrekt skulle kunna bedöma om det förekom statligt stöd till de civila varv som ingick i de olika transaktioner som genomfördes av SEPI-gruppen.

(20) I detta sammanhang underströk kommissionen att kapitaltillskott till offentliga företag måste ske på marknadsmässiga villkor för att utesluta förekomsten av statligt stöd. Därför tvivlade kommissionen på att försäljningspriset på en peseta för varven och motorfabriken kunde anses som marknadspriser och misstänkte att en ekonomisk fördel i form av statligt stöd hade beviljats IZAR genom dessa transaktioner.

(21) Eftersom de tillämpliga gemenskapsbestämmelserna inte tillät ytterligare stöd för att rädda och omstrukturera de offentligägda civila varven tvivlade kommissionen på att dessa transaktioner var förenliga med den gemensamma marknaden.

Det andra beslutet om att utvidga det formella undersökningsförfarandet

(22) Vid sin fortsatta undersökning fann kommissionen att SEPI år 1999 hade lånat ut 194 400 000 euro till de tre företagen Cádiz, Juliana och Manises, som SEPI just hade köpt. Eftersom det tycks som om dessa lån beviljades företag som befann sig i svårigheter fann kommissionen att de kunde utgöra statligt stöd.

(23) Vidare konstaterade kommissionen att AESA den 18 juli 2000 fick ett kapitaltillskott från SEPI på 252 400 000 euro, som kunde utgöra statligt stöd. Det konstaterades att varven Puerto Real, Sestao och Sevilla nästan samtidigt fick kapitaltillskott från AESA med samma belopp. Detta kapitaltillskott från AESA till dess tre varv ägde rum bara två dagar innan de överfördes till Bazán.

(24) Slutligen tycks det som om Bazán kompenserades för en förlust på 68 200 000 euro i samband med att företaget köpte varven Astano, Cádiz, Juliana och Manises. Kommissionen frågar sig därför om SEPI kan ha tillfört detta belopp till de fyra företagen i samband med att de överfördes till Bazán.

(25) På grundval av dessa nya uppgifter, som hade ett direkt samband med de överföringar som ledde till inrättandet av IZAR, beslutade kommissionen den 27 maj 2003 att utvidga förfarandet eftersom den tvivlade på att dessa lån och kapitaltillskott var förenliga med den gemensamma marknaden.

(26) Slutligen kan man konstatera att kommissionen vid den andra utvidgningen av förfarandet underströk att, för det fall att misstankarna när det gäller beviljandet av det extra stödet skulle bekräftas, skulle det enligt det beslut som satte igång det nuvarande förfarandet kunna anses att det stöd som beviljades år 1997 för den nya omstruktureringen av de statliga spanska varven var oförenligt med den gemensamma marknaden och måste återkrävas.

III. **SYNPUNKTER FRÅN BERÖRDA PARTER**

Synpunkter på inledandet av förfarandet

(27) När kommissionen inledde förfarandet fick den in synpunkter från Danmark, som menade att transaktionen mellan AESA och SEPI borde betraktas som ett rättsstridigt kapitaltillskott vilket överträdde bestämmelserna för det stödpaket som beviljats år 1997 till AESA. Danmark understödde därför kommissionen beslut att inleda förfarandet.

(28) Danmark anförde dessutom att eftersom Bazán fick stödet år 1998 på villkor att företaget skulle upphöra med kommersiell varvsverksamhet, innebar Bazáns förvärv av ett antal civila varv en överträdelse av detta villkor. Slutligen menade Danmark att de danska varven hade skadats av konkurrensen från de spanska varv som fått statlig stöd.

Synpunkter på den första utvidgningen

(29) Kommissionen fick in synpunkter från Förenade kungariket på utvidgningen av förfarandet. Förenade kungariket delade kommissionens tvivel om att omstruktureringen av de offentligägda varven i Spanien är förenlig med marknadsmässiga principer. Förenade kungariket underströk att ett centralt problem är hanteringen av det statliga företaget AESA:s skulder, som landet hävdade var betydande vid tidpunkten för transaktionen. Förenade kungariket ansåg att omgrupperingen av kommersiella och militära varvsgrupper till en enda enhet, IZAR, erbjuder många tillfällen att kringgå bestämmelserna om statligt stöd.

(30) Enligt Förenade kungariket är det en utbredd åsikt inom den brittiska varvsnäringen att de spanska varven får viktiga kontrakt för nybyggnad och ombyggnad av fartyg, inte på grund sin konkurrenskraft utan på grund av att de har tillgång till stöd. Förenade kungariket hävdade att det finns konkreta exempel på att kontrakt har gått till dessa varv i upphandlingar där också brittiska varv har lämnat anbud, under omständigheter som är svåra att förklara om normala affärsvillkor skulle gälla. Förenade kungariket trodde också att man använder ständiga ägarbyten som ett sätt att fortlöpande bevilja stöd till en sektor som vill undvika en nödvändig omstrukturering.

Synpunkter på den andra utvidgningen

(31) Kommissionen fick in synpunkter från tre parter. En part, som bad att få vara anonym, kommenterade detta ärende tillsammans med ärende C 38/03 (f.d. NN 10/03) om statligt stöd [1]. Den anmärkte att IZAR ägnar sig åt att bygga, reparera, underhålla och bygga om fritidsbåtar, särskilt lyxbåtar, och underströk att det undersökta stödet har skapat en allvarlig snedvridning på marknaden för fritidsbåtar och att IZAR:s militära varv i Cartagena och San Fernando används för detta ändamål. En annan kommentar kom in som också rörde ärende C 38/03 avseende Royal van Lent Shipyard Royal B.V., som bygger ”megayachter”. Företaget slår fast att de stöd som beviljats av spanska staten under de senaste åren har varit i högsta grad skadliga för många av konkurrenterna på denna marknad.

(32) Kommissionen fick också in synpunkter från IZAR som i första hand anförde att de medel som ställts till förfogande av SEPI inte bör anses som statliga medel. I fråga om ett lån på 194 400 000 euro från SEPI till AESA hävdade IZAR att det inte handlade om ett nytt lån utan enbart om att SEPI övertog ett lån som AESA hade beviljat sina varv. När det gäller kapitaltillskottet på 254 400 000 euro från SEPI till AESA anförde IZAR att det ägde rum i september 2000, en tidpunkt då AESA inte ägde något varv, och att det därför inte kan anses som ett varvsstöd. I fråga om SEPI:s förlusttäckning på 68 200 000 euro till IZAR, försäkrade IZAR att den aldrig ägt rum, vilket kan ses i dess årsbokslut. Slutligen tillade IZAR att eftersom en felaktig rättslig grund hade använts så fanns det inte någon anledning att återkräva något av de stöd som beviljades de statliga spanska varven år 1997.

IV. **KOMMENTARER FRÅN SPANIEN**

Kommentarer efter inledandet

(33) I sina synpunkter på inledandet av förfarandet förklarade Spanien att det belopp som SEPI betalade till AESA för de båda varven och motorfabriken var betydligt lägre än det belopp som angavs vid inledandet. Priset för de tre företagen var 15 300 000 euro (och inte 60 000 000, som det sades under inledandet) och det fördelades på följande sätt: 8 054 000 för Cádiz, 5 235 000 för Juliana och 2 013 000 för Manises.

(34) Spanien lade också fram sina argument för att överföring 1 enligt dess mening inte utgjorde statligt stöd. Huvudargumentet var att transaktionerna genomfördes för att förbereda en privatisering av de tre företagen. Eftersom SEPI är specialiserat på privatisering var det nödvändigt att föra över de tre företagen till SEPI. Det blev emellertid mycket snart tydligt att det inte fanns någon intresserad köpare. Detta var skälet till att företagen senare överfördes till Bazán.

[1] EUT C 201, 26.8.2003, s. 3.

(35) Eftersom det föregivna syftet med transaktionerna var att förbereda de tre företagen för privatisering menade Spanien att SEPI inte behövde agera som en marknadsaktör när det köpte företagen utan endast behövde betala ett rimligt pris, varvid under de rådande omständigheterna bokföringsvärdet föreföll vara den bästa lösningen.

Kommentarer efter den första utvidgningen

(36) Efter den första utvidgningen av förfarandet framförde Spanien följande argument till kommissionen för varför det inte rörde sig om statligt stöd vid överföring 2 och 3, dvs. varför priset på en peseta var korrekt.

(37) Enligt Spanien agerade SEPI, i sin egenskap av aktieägare till 100 % av alla de inblandade företagen, som en marknadsaktör när SEPI beslutade att omorganisera hela varvsindustrin till en grupp i syfte att nå synergieffekter. Det var också nödvändigt att öka kapaciteten i den militära produktionen på grund av den stora orderportföljen och den förväntade framtida tillväxten av denna sektor.

(38) Spanien underströk också att det inte fanns någon koppling mellan den första gruppen transaktioner med deltagande av AESA och SEPI och den andra gruppen, som ledde till inrättandet av IZAR. De förstnämnda var inriktade på privatisering av de tre företagen medan de sistnämnda syftade till att skapa en stor spansk varvsgrupp.

(39) Spanien hävdade att den omständigheten att priset för samma företag (Cádiz, Juliana och Manises) på kort tid ändrades från 15 300 000 euro till tre pesetas bara visar att de båda transaktionerna hade olika syfte.

(40) Överföringen av varven till Bazán, med alla deras tillgångar och skulder, gav inget av varven någon fördel. Dessutom hävdade Spanien att statliga medel inte användes vid transaktionerna.

(41) Spanien argumenterade också för att, även om det skulle styrkas att Bazán hade dragit någon fördel av överföring 2, så gör företagets militära inriktning att det är tveksamt om artikel 88.2 i EG-fördraget är tillämplig, med tanke på det undantag som föreskrivs i artikel 296 i EG-fördraget.

(42) Spanien gjorde gällande att det pris som används i en intern transaktion inom en grupp inte nödvändigtvis behöver vara marknadsmässigt. Dessutom hävdade Spanien att det pris som tillämpades vid de berörda transaktionerna (en peseta) var helt rimligt och återspeglade varvens värde. En investerare på marknaden skulle inte ha betalat mer, och att använda ett pris som motsvarade bokföringsvärdet hade inte varit lämpligt i denna situation.

(43) Spanien vidhöll att en omorganisation av verksamheterna inom samma grupp som generell princip inte påverkar konkurrenssituationen för det nybildade företaget eller för de företag som ingår i detta. På denna punkt hänvisade Spanien till den rättspraxis som skapats av Europeiska gemenskapernas domstol genom dess domar av den 27 mars 1980 i mål 61/79, Denkavit Italiana [1], den 15 mars 1994 i mål C-387/92, Banco Exterior de España [2] och den 1 december 1998 i mål C-200/97, Ecotrade/Altiformi [3].

(44) För det fall kommissionen skulle anse att priset var alltför lågt och därför utgjorde ett stöd till Bazán/IZAR, hänvisade Spanien i andra hand till kommissionens beslut av den 27 juli 1994 [4], i vilket det förklaras att, även om det pris som betalats vid överföringen av en bilfabrik mellan de båda enheterna inom Treuhand förmodligen var alltför lågt, så ansåg kommissionen att detta saknade betydelse eftersom det rörde sig om en intern transaktion inom Treuhand.

(45) Spanien vidhöll också att det inte fanns något rimligt marknadspris och att kommissionen därför inte hade kunnat fastställa omfattningen av det omtvistade statliga stödet, vilket krävs i förordning (EG) nr 659/1999, i rättspraxis och enligt kommissionens egen praxis.

(46) Spanien lämnade vidare uppgifter om de berörda varvens bokföringsvärde och de ekonomiska risker som beräknats för vart och ett av dem. Riskerna var indelade i tre olika kategorier: ekonomisk risk i samband med löpande kontrakt, ekonomisk risk för underutnyttjande av kapacitet och andra ekonomiska risker (kommersiella, arbetskraftsrelaterade och skattemässiga). Spanien hävdade att om man använde bokföringsvärdet som referensvärde och från detta drog de beräknade riskerna återspeglar priset på en peseta per företag det reella värdet och därför har köparen Bazán/IZAR inte dragit någon fördel av affären (se tabell 1).

[1] Rec. 1980, s. 1205 (EE 1980, s. 399).
[2] Rec. 1994, s. I-877.
[3] REG. 1998, s. I-7907.
[4] EGT L 385, 31.12.1994, s. 1.

Tabell 1

Bokföringsvärde och risker i samband med de olika transaktionerna i juli 2000

(i miljoner euro)

Företag	Bokföringsvärde	Beräknad risk	Beräknat nettovärde
Företag som sålts av AESA till Bazán			
Puerto Real	68,8	[…] (*)	[…]
Sestao	91,1	[…]	[…]
Sevilla	37,8	[…]	[…]
Företag som sålts av SEPI till Bazán			
Cádiz	– 20,9	[…]	[…]
Juliana	– 31,6	[…]	[…]
Manises	– 14,7	[…]	[…]
Astano	1,0	[…]	[…]

(*) Konfidentiella uppgifter.

(47) När det gäller synpunkterna från Danmark menade Spanien att de synpunkter som rör stödet till Bazán inte påverkar detta förfarande och därför inte är relevanta. Spanien förnekade vidare påståendena om att transaktionerna mellan AESA och SEPI utgör stöd eftersom de inte innebar någon omotiverad överföring av medel. Slutligen förklarade Spanien att de problem som de danska varven upplever inte beror på konkurrens från de spanska varven utan på illojal konkurrens från Korea.

(48) I fråga om de synpunkter som lämnats av Förenade kungariket uttryckte Spanien sin förvåning över påståendena om korssubventionering mellan militär och civil produktion. Spanien hävdar att Förenade kungariket har många varv med blandad civil och militär produktion. Spanien förnekar också att de spanska varven skulle ha dragit fördel av någon åtgärd som inte godkänts av Europeiska kommissionen.

Synpunkter efter den andra utvidgningen

(49) Efter den andra utvidgningen lade Spanien fram följande argument för varför det enligt dess åsikt inte fanns något inslag av statligt stöd i de lån och kapitaltillskott som undersökts av kommissionen.

(50) För det första hävdade Spanien att SEPI agerade som en privat investerare i en marknadsekonomi som försöker vinna så stora fördelar som möjligt och att kommissionen inte hade styrkt att medlen från SEPI var statliga eller kunde tillskrivas staten.

(51) När det gäller lånen från SEPI till Cádiz, Juliana och Manises förklarade Spanien att när SEPI den 22 december 1999 tog över de tre företagen hade dessa skulder till AESA på 120 800 000 euro (Cádiz), 47 200 000 euro (Juliana) och 24 100 000 euro (Manises). Vad SEPI gjorde var att ta över dessa fordringar från AESA. Man kan inte anse att detta skulle vara ett nytt stöd till varven. Dessutom låg den ränta som belastade lånen nära marknadsräntan (MIBOR plus 8 punkter).

(52) Beträffande kapitaltillskottet på 252 400 000 euro från SEPI till AESA förklarade Spanien för det första att kapitalet inte tillsköts den 18 juli 2000, vilket hävdades under inledandet, utan i september samma år. Vid den tidpunkten hade AESA ingen verksamhet eftersom bolaget redan hade sålt sina sista varv till Bazán. Följaktligen kunde detta tillskott inte medföra någon snedvridning av konkurrensen, utan det var avsett att organisera en avveckling i god ordning av AESA. Spanien hänvisade i detta avseende till domstolens dom av den 21 mars 1991 i mål C-303/88, ENI-Lanerossi [1].

(53) I fråga om de misstänkta kapitaltillskotten till Astano, Cádiz, Juliana och Manises meddelade Spanien att IZAR:s årsbokslut redovisar en förlust på 68 200 000 euro i samband med förvärvet av de fyra berörda varven. Enligt Spanien tillfördes varven inget stöd från SEPI innan de överfördes till Bazán.

(54) Spanien framförde vidare omfattande argument mot möjligheten att en del av det stöd som beviljades 1997 skulle betraktas som oförenligt i händelse av att kommissionen förklarade att ytterligare olagligt stöd hade tillförts de statliga spanska varven.

[1] Rec. 1991, s. I-1433.

(55) I sin reaktion på synpunkterna från tredje parter var Spanien helt överens med allt som IZAR har anfört. När det gällde problemet med tillverkning av lyxbåtar som anförts av övriga två parter påstod Spanien för det första att dessa båtar inte omfattas av förordning (EG) nr 1540/98 och att synpunkterna därför inte borde beaktas. Dessutom tillverkas dessa lyxbåtar av IZAR utan något statligt stöd och IZAR:s andel av världsmarknaden är försumbar (mindre än [...] %). Spanien förnekade också att en del av de påstådda investeringarna i varven San Fernando och Cartagena hade ägt rum.

V. **BEDÖMNING**

Rättslig grund

(56) Enligt artikel 87.1 i EG-fördraget är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag de än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

(57) Enligt artikel 87.3 e i EG-fördraget kan vissa kategorier av stöd som fastställs i ett beslut som fattas av rådet med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen anses som förenliga med den gemensamma marknaden. På denna grund antog rådet den 29 juni 1998 förordning (EG) nr 1540/98, som var i kraft från den 1 januari 1999 till den 31 december 2003 och som tillämpades på alla olagliga stöd under denna period, i enlighet med kommissionens tillkännagivande om vilka regler som är tillämpliga för att avgöra om ett statligt stöd är olagligt [1].

(58) Varvsindustrin är en ekonomisk verksamhet som inbegriper handel mellan medlemsstaterna. Därför omfattas stöd till varvsindustrin av tillämpningen av artikel 87.1 i EG-fördraget.

(59) Kommissionen konstaterar att enligt förordning (EG) nr 1540/98 innebär ”varvsindustri” nybyggnad av havsgående handelsfartyg med automatisk framdrivning. Kommissionen konstaterar vidare att det i artikel 2 i förordningen sägs att särskilt stöd som beviljas för nybyggnad, reparation av fartyg och ombyggnad av fartyg skall betraktas som förenliga med den gemensamma marknaden endast om det överensstämmer med bestämmelserna i förordningen. Detta är tillämpligt inte bara på stöd som beviljas till de företag som driver sådan verksamhet utan också på närstående enheter.

(60) I augusti 1997 godkände kommissionen i enlighet med förordning (EG) nr 1013/97 undantagsvis ett stödpaket för omstrukturering till civila spanska varv för att dessa i slutet av 1998 åter skulle bli ekonomiskt bärkraftiga. Medräknat de stöd som tidigare godkänts uppgick paketet till totalt 318 000 miljoner pesetas (1 900 miljoner euro).

(61) När rådet gav sitt medgivande underströk det att stödpaketet var unikt och slutgiltigt. Den spanska regeringen förband sig att inte bevilja varven något annat omstruktureringsstöd utom kompensation för förluster eller privatisering. Detta återspeglas i villkoren i kommissionens beslut om godkännande av stödet och understryks också i artikel 5.1 andra stycket i förordning (EG) nr 1540/98, där det föreskrivs att inget undsättnings- eller omstruktureringsstöd får beviljas till ett företag som redan har fått sådant stöd i enlighet med förordning (EG) nr 1013/97.

(62) Följaktligen är ett stöd som överskrider det stöd som godkändes genom kommissionens första beslut av augusti 1997 oförenligt med den gemensamma marknaden, om det inte godkänns på någon annan rättslig grund.

(63) Kommissionen konstaterar att varven Sestao, Puerto Real, Sevilla, Cádiz och Juliana byggde eller reparerade fartyg vid denna tidpunkt och att företagens verksamhet därför omfattades av förordningens tillämpningsområde. Manises och Fene (det gamla Astano) kan betraktas som närstående enheter. Kommissionen konstaterar vidare att AESA och IZAR, i sin egenskap av moderföretag eller ägare till olika varv, omfattas av artikel 1 i förordning (EG) nr 1540/98. Detta ligger i linje med kommissionens inställning i tidigare beslut om spanska statliga varv, särskilt beslutet att godkänna stödet år 1997 och beslutet år 1999 [2] att förklara SEPI:s stöd till AESA oförenligt.

Bedömning av stöd vid de olika överföringarna

(64) Som tidigare sagts omfattar detta ärende tre separata överföringar av företag mellan olika holdingbolag och det potentiella stödet i samband med dessa överföringar. Bedömningen bör genomföras genom att de relevanta aspekterna i var och en av överföringarna granskas. Därför kan de frågor som togs upp i inledandet av förfarandet och de båda utvidgningarna inte behandlas åtskilda.

[1] EGT C 119, 22.5.2002, s. 22.

[2] EGT L 37, 12.2.2000, s. 22.

1. *SEPI:s roll*

(65) Under inledandet och utvidgningarna antog kommissionen att SEPI agerade för statens räkning, dvs. att dess uppträdande vid de olika transaktionerna kunde tillskrivas staten. Spanien har bestritt detta påstående och hävdat att SEPI har en oberoende funktion och att dess uppträdande därför inte kan tillskrivas staten. Hur som helst agerade SEPI enligt Spaniens mening som en investerare på marknaden, varför de medel som SEPI betalade ut inte kan anses som statligt stöd.

(66) Kommissionen konstaterar att SEPI är ett statligt holdingbolag som är direkt underställt finansministeriet. Därför betraktas det som ett statligt företag enligt kommissionens direktiv 2000/52/EG av den 26 juli 2000 ([1]) om ändring av kommissionens direktiv 80/723/EEG av den 25 juni 1980 ([2]), eftersom de offentliga myndigheterna genom sitt ägarskap eller sin finansiella medverkan, direkt eller indirekt kan utöva ett dominerande inflytande i SEPI.

(67) Domstolen har definierat när medel skall anses vara statliga medel. Den har fastställt att även om de belopp som motsvarar åtgärden i fråga inte permanent hålls i statskassan så är den omständigheten att de konstant står under offentlig kontroll och därför står till berörda nationella myndigheters förfogande tillräcklig för att de skall anses som statliga medel (domstolens dom av den 23 november 1999 i mål C-83/98, P. France mot Ladbroke Racing och kommissionen ([3])). Detta är helt klart tillämpligt i fråga om SEPI:s medel.

(68) I sin dom av den 16 maj 2002 i mål C-482/99, Stardust Marine ([4]) sammanfattade domstolen kriterierna för att en stödåtgärd som vidtas av ett offentligt företag skall kunna tillskrivas en stat. Enligt domstolen kan man sluta sig till detta genom en rad indikatorer som följer av omständigheterna i fallet och det sammanhang i vilket åtgärden vidtogs.

(69) Exempel på indikatorer som anges av domstolen är att ett offentligt företag införlivas i den offentliga förvaltningens organisation. Vidare arten av företagets verksamhet och om denna bedrivs på marknaden under normala konkurrensförhållanden med privata aktörer, företagets rättsliga ställning (om det omfattas av offentlig rätt eller vanlig bolagsrätt), graden av tillsyn över dess ledning från de offentliga myndigheternas sida, eller någon annan indikator som i det särskilda fallet visar att de offentliga myndigheterna är inblandade i vidtagandet av någon åtgärd eller att det är osannolikt att de inte är inblandade, med hänsyn tagen till både åtgärdens omfattning, dess innehåll och de villkor som den innehåller.

(70) SEPI är ett företag med en speciell rättslig ställning, t.ex. genom att dess årsbokslut inte är tillgängliga i det offentliga spanska registret. Företaget leds av en styrelse som till stor del består av ministrar och andra personer med direkt anknytning till regeringen. Dess verksamhet inbegriper privatisering av statliga företag vilket ligger mycket nära statens angelägenheter. Dessutom har SEPI tidigare agerat gentemot varven på ett sätt som kan tillskrivas staten. Så t.ex. ställde företaget en del av det omstruktureringsstöd som godkändes år 1997 till deras förfogande, liksom även det olagliga stödet år 1998 ([5]). Det kan också anmärkas att SEPI ger statligt stöd på andra områden, t.ex. till kolindustrin ([6]).

(71) Av punkterna 66 och 67 ovan framgår att SEPI:s tillgångar är statliga medel. I punkterna 68–70 förklaras vidare varför tillståndet att bevilja medel till varvsindustrin bör tillskrivas staten i den mån de ges under villkor som inte är förenliga med marknadsekonomiska principer.

(72) Den allmänna princip som skall tillämpas på finansiella transaktioner mellan staten och offentliga företag är den så kallade marknadsinvesterarprincipen. Eftersom SEPI:s tillgångar är statliga medel är det viktigt att SEPI agerar helt enligt marknadsinvesterarprincipen vid ekonomiska transaktioner med sina dotterbolag inom varvsindustrin (oavsett om det handlar om företag med ekonomisk aktivitet eller holdingbolag till sådana företag).

(73) Marknadsinvesterarprincipen förklaras närmare i kommissionens meddelande till medlemsstaterna om tillämpningen av artiklarna 92 och 93 i fördraget och av artikel 5 i kommissionens direktiv 80/723/EEG på offentliga företag inom tillverkningssektorn ([7]). Domstolen har också förklarat, t.ex. i sin dom av den 10 juli 1986 i mål C 40/85, Belgien mot kommissionen (Boch ([8])), att det riktiga sättet att fastställa om en åtgärd utgör statligt stöd är att tillämpa kriteriet i vilken utsträckning företaget skulle kunna skaffa fram beloppet i fråga på de privata kapitalmarknaderna på samma villkor, och särskilt om en privat aktieägare under liknande omständigheter skulle ha tecknat detta kapital, med beaktande av möjligheten att göra vinst och utan att ta hänsyn till några socialpolitiska, regionala eller sektoriella aspekter.

([1]) EGT L 193, 29.7.2000, s. 75.
([2]) EGT L 195, 29.7.1980, s. 35.
([3]) Rec. 2000, s. I-3271, punkt 50.
([4]) Rec. s. I-4397, punkterna 55–56.
([5]) EGT L 37, 12.2.2000, s. 22.
([6]) EGT L 296, 30.10.2002, s. 73.
([7]) EGT C 307, 13.11.1993, s. 3.
([8]) Rec. 1986, s. 2321.

(74) Kommissionen utesluter inte att de medel som SEPI ställt till förfogande kanske inte innehåller inslag av stöd så länge SEPI har agerat enligt marknadsinvesterarprincipen. Därför bör kommissionen för varje undersökt transaktion bedöma om SEPI har agerat enligt den principen.

(75) Spanien anför vidare att transaktionerna inom SEPI-gruppen inte behöver uppfylla marknadsvillkoren och hänvisar till fall där kommissionen inte har krävt att transaktioner inom en grupp skall ske på marknadsmässiga villkor.

(76) Kommissionen menar att även om det i vissa mycket speciella fall kan accepteras att företag inom en statlig grupp förs över på icke-kommersiella villkor, kan detta inte godtas när statliga medel förs över till företag som konkurrerar med andra företag på den gemensamma marknaden.

2. *Stöd vid transaktionerna i samband med överföring 1 mellan AESA och SEPI*

(77) Den 28 december 1999 köpte SEPI de tre företagen Juliana, Cádiz och Manises av AESA. Det finns två frågor som bör besvaras för att avgöra om det förekom statligt stöd vid denna överföring. Den ena är om det pris som SEPI betalade till AESA var marknadsmässigt, den andra är om lånen från SEPI till de företag som förvärvades följde principen om investeraren på marknaden.

a) Inköpspris

(78) För det första kan det konstateras att Spanien upplyste kommissionen om att det pris som betalats för de tre företagen var 15 302 000 euro och inte 60 miljoner, vilket angivits vid inledandet av förfarandet. Spanien hade tidigare bekräftat att de 15 302 000 euro som hade erlagts av SEPI för de tre företagen motsvarade deras bokföringsvärde vid tidpunkten för transaktionen, men i ett sent skede av undersökningen meddelade Spanien att detta var bokföringsvärdet vid en tidigare inte närmare angiven tidpunkt år 1999.

(79) Spanien har också hävdat att SEPI inte behövde betala ett marknadspris eftersom företaget köpte de tre varven för att privatisera dem. Rubriceringen av en åtgärd som statligt stöd beror emellertid inte på åtgärdens syfte utan på dess verkningar. Den omständigheten att varven förvärvades i ett påstått syfte (privatisering) är inte skäl att bortse från att transaktionen hade karaktären av statligt stöd. Dessutom måste man med tanke på att SEPI är ett offentligägt holdingbolag än en gång framhålla att de finansiella transaktionerna mellan SEPI och företag som konkurrerar på den gemensamma marknaden alltid måste grunda sig på marknadsmässiga principer. Av denna anledning skulle det, om SEPI betalade ett högre pris för ett företag än marknadspriset, innebära statligt stöd till säljaren, i detta fall AESA.

(80) Kommissionen konstaterar att SEPI inte lyckades privatisera de tre företagen. I stället såldes de i juli 2000 till Bazán, ett dotterbolag till SEPI, dvs. sju månader efter försäljningstransaktionen, för en peseta per styck.

(81) Av de berörda företagens årsbokslut framgår att bokföringsvärdet för de tre företagen vid slutet av 1999, tre dagar efter försäljningstransaktionen, låg på minus. Det totala underskottet var på – 40 646 000 euro, fördelat enligt följande: Cádiz – 13 745 000 euro, Juliana – 18 679 000 euro, Manises – 8 222 000 euro.

(82) Vidare beräknade Spanien, som sagts ovan, marknadsvärdet för de tre företagen i juli 2000 när de överfördes till Bazán. Spanien gör gällande att marknadsvärdet vid den tidpunkten var lika med bokföringsvärdet minus de beräknade risker som inte var medtagna i företagens balansräkning. Riskerna bestod t.ex. i förluster för båtar som var under tillverkning och kostnader som berodde på att aktiviteten var lägre än normalt. Även om dessa faktorer kan ändras med tiden är det rimligt att anta att de inte skulle ändras påtagligt på sex månader. För de tre berörda företagen beräknade Spanien att de totala riskerna uppgick till 25 300 000 euro i juli 2000.

(83) Därför konstaterar kommissionen att SEPI den 28 december 1999 betalade 15 302 000 euro för de tre företagen, som hade ett bokföringsvärde på minus 40 646 000 euro tre dagar senare, plus risker som sju månader senare beräknades till 25 300 000 euro. Det kan därför fastslås att SEPI betalade mer än marknadspriset för företagen. Alla belopp som överskrider marknadspriset skall anses som statligt stöd till säljaren, AESA.

(84) I sin begäran om upplysningar i juli 2002 krävde kommissionen att få in kopior av alla handlingar som kunde förklara bedömningen av företagen vid tidpunkten för överlåtelsen av ägarskapet. Spanien tillhandahöll inga upplysningar om denna transaktion och därför kan kommissionen endast beräkna marknadsvärdet på grundval av den tillgängliga informationen.

(85) Marknadsvärdet motsvarar i detta fall bokföringsvärdet minus de finansiella riskerna. På grund av att det saknas uppgifter har kommissionen ingen möjlighet att beräkna det exakta värdet av de finansiella riskerna. För att undvika övervärdering av dessa risker intar kommissionen därför en försiktig hållning och antar att de finansiella riskerna är noll. Under förhandenvarande omständigheter skulle därför en försiktig beräkning av marknadsvärdet bestå i att använda den mest optimistiska beräkningen av bokföringsvärdet.

(86) Den bästa tillgängliga värderingen av bokföringsvärdet vid tidpunkten för transaktionen, dvs. den 28 december 1999, är bokföringsvärdet per den 31 december 1999, som är ett negativt värde: minus 40 646 000 euro. Med denna siffra som grundval skulle inte de tre företagens marknadsvärde överstiga detta belopp.

(87) Utifrån tillgängliga uppgifter kan det därför konstateras att AESA sålde tre företag till SEPI för 15 302 000 euro, vilkas värde högst var minus 40 646 000 euro, vilket innebär att AESA gjorde en vinst på minst 55 948 000 euro.

(88) Slutligen kan SEPI:s betalning om 15 302 000 euro för de tre företagen Cádiz, Juliana och Manises inte anses vara förenlig med marknadsinvesterarprincipen. AESA:s vinst på 55 948 000 euro bör därför anses utgöra ett statligt stöd. Efter försäljningen hade AESA fortfarande tre andra varv som tillverkade civila fartyg. Detta statliga stöd var olagligt därför att det inte anmäldes till kommissionen, och det är inte förenligt med den gemensamma marknaden eftersom det inte kan godkännas som omstruktureringsstöd eller som någon annan typ av stöd.

(89) I årsboksluten för 1998 och 1999 för AESA och de företag som ägdes av AESA bekräftas att hela den fortsatta verksamheten var beroende av det finansiella stödet från respektive aktieägare, dvs. SEPI i fråga om AESA och AESA i fråga om varven. Mot bakgrund av dessa uppgifter finner kommissionen att det stöd som gavs av SEPI till AESA vid denna transaktion överfördes till de tre företag som fortfarande var i AESA:s ägo (Sestao, Sevilla och Puerto Real). Redan i kommissionens beslut [1] om det olagliga statliga stöd som SEPI gav till AESA år 1998, vilket senare bekräftades av domstolen i dess dom av den 21 mars 2002, mål C-36/00, Spanien mot kommissionen [2], hade kommissionen kommit till slutsatsen att det statliga stödet till AESA innebar statligt stöd till AESA:s varvsverksamhet.

b) Lån från SEPI till tre varv i december 1999

(90) I den andra utvidgningen av förfarandet konstaterade kommissionen att SEPI beviljade de tre företagen Juliana, Cádiz och Manises lån på 194 400 000 euro under 1999. Kommissionen misstänkte att det kunde röra sig om statligt stöd till dessa företag.

(91) Beträffande de faktiska omständigheterna var situationen följande. De tre varven (Juliana, Cádiz och Manises) hade en ackumulerad skuld till AESA på 192 100 000 euro. När SEPI tog över de tre företagen fick dessa en förskottsbetalning på 192 100 000 euro (Cádiz 120,8 miljoner, Juliana 47,2 miljoner och Manises 24,1 miljoner) som användes till att betala tillbaka lånen till AESA. Dessa lån löpte med en ränta som var lika med MIBOR plus 8 punkter. SEPI tog för sin del över AESA:s fordran på 192 100 000 euro. Skillnaden mellan dessa 192 100 000 euro och de 194 400 000 euro som redovisades i den andra utvidgningen av förfarandet (2 100 000 euro) härrör från små lån som SEPI redan tidigare hade givit varven.

(92) Bedömningen av om det rör sig om statligt stöd bör koncentreras till den transaktion genom vilken statliga medel fördes över från staten till mottagarna, dvs. lånet på 192 100 000 euro från SEPI till de tre företagen Juliana, Cádiz och Manises. Skillnaden på 2 100 000 euro mellan detta belopp och de 194 400 000 euro som redovisades i den andra utvidgningen av förfarandet anses inte utgöra statligt stöd eftersom det inte har fastställts när och hur dessa pengar betalades.

(93) Den faktor som bör bedömas är, som domstolen fastslog i mål 40/85 (Boch), om en privat aktieägare under liknande omständigheter skulle ha givit sådana lån, med beaktande av möjligheten att göra vinst och utan att ta hänsyn till några socialpolitiska, regionala eller sektoriella aspekter. Därför är frågan ifall en privat investerare i en normal marknadsekonomi, inbegripet om beslutet fattades på en nivå som omfattade en hel grupp, skulle förvänta sig en rimlig avkastning på det investerade kapitalet. Domstolen bekräftade likaså i sina domar av den 29 april 1999 i mål C-342/96, Spanien mot kommissionen, och den 29 juni 1999 i mål C-256/97, DMT [3], att en lämplig metod för att avgöra om ett lån utgör statligt stöd är att tillämpa kriteriet i viken utsträckning företaget skulle kunna skaffa sig de nödvändiga summorna på de privata kapitalmarknaderna, det s.k. privatinvesterartestet.

(94) Årsboksluten för Juliana, Cádiz och Manises visar tydligt att de tre företagen befann sig i svårigheter. Vart och ett av dem hade negativt bokföringsvärde vid slutet av 1998 och noterade förluster under 1999. Revisorn förklarade också i både 1998 och 1999 års årsbokslut att företagen behövde stöd från sina aktieägare för att kunna fortsätta sin verksamhet. Vidare fanns det inte heller några tecken på att den besvärliga finansiella situationen för varven skulle förbättras.

[1] EGT L 37, 12.2.2000, s. 22.
[2] REG 2002, s. I-3243.
[3] REG 1999, s. I-2459, särskilt punkterna 41 och 42, och REG 1999, s. I-3913, särskilt punkterna 23 och 24 samt punkterna 334–336 i förslaget till avgörande från generaladvokaten Jacobs i samma mål.

(95) Av dessa skäl kan det fastslås att de tre företagen inte hade kunnat skaffa fram lånen på de privata kapitalmarknaderna. Detta innebär att lånen inte klarar privatinvesterartestet. Av samma skäl kunde inte SEPI förvänta sig att lånen skulle betalas tillbaka plus ränta. Därför var inte SEPI:s utbetalning av dessa medel till varven förenligt med privatinvesterarprincipen, och lånen utgör ett statligt stöd till de tre företagen. Detta statliga stöd var olagligt eftersom det inte hade anmälts till kommissionen, och det är inte förenligt med den gemensamma marknaden eftersom det inte kan godkännas som omstruktureringsstöd eller som någon annan typ av stöd.

(96) Enligt Spanien betalades lånen på 192 100 000 euro den 12 september 2000 tillbaka med ränta till SEPI av IZAR, som vid den tidpunkten hade tagit över och avvecklat Juliana, Cádiz och Manises. Detta olagliga stöd har därför betalats tillbaka. Kommissionen avser emellertid att använda dessa uppgifter i en annan undersökning av statligt stöd, C 38/03, som rör i vilken utsträckning kapitaltillskotten från SEPI till IZAR gynnade den civila varvsindustrin.

3. *Inslag av stöd i transaktionerna i samband med överföring 2 mellan AESA och IZAR*

(97) Den 20 juli 2000 sålde AESA sina tre kvarvarande varv till Bazán: Puerto Real, Sestao och Sevilla [1].

(98) Det är två frågor som bör bedömas och som togs upp i besluten om att utvidga förfarandet för att avgöra om det förekommit statligt stöd. Den ena är om det pris som IZAR betalade till AESA var marknadsmässigt och den andra är om tillskottet på 252 425 000 euro från SEPI till AESA var förenligt med marknadsinvesterarprincipen.

a) Kapitaltillskott

(99) Den 18 juli 2000 beslutade SEPI att tillskjuta ett kapital på 252 425 000 euro till AESA, två dagar innan AESA sålde sina varv (Sestao, Sevilla och Puerto Real) till Bazán. Beloppet betalades ut i september 2000. Spanien gör gällande att detta kapital inte kunde snedvrida konkurrensen inom varvsindustrin eftersom det betalades ut först i september 2000, när AESA redan hade sålt sina varv.

(100) Enligt AESA:s årsbokslut för 2000 tillförde AESA 309 miljoner euro till sina tre varv innan de såldes till Bazán/IZAR. Varvens årsbokslut avslöjar att kapitalet hade förmen av skuldeftergifter. Spanien har bekräftat att AESA ”justerade” varvens skulder inför försäljningen av dem till Bazán ”för att bättre återspegla varvens värde”, men tillhandahöll inga siffror.

(101) Efter skuldeftergiften sålde AESA företagen för en peseta per styck till Bazán. Försäljningen genererade en bokförd förlust på 198 miljoner euro för AESA. Tillsammans med andra förluster som uppkommit i varvsverksamheten uppgick AESA:s totala förluster år 2000 till 271 miljoner euro. Utan kapitaltillskottet från SEPI skulle AESA ha haft ett negativt eget kapital på 259 miljoner euro vid slutet av 2000 och skulle ha behövt träda i likvidation i enlighet med bolagsrätten.

(102) Den fråga som bör bedömas är, som sagts tidigare, om en privat aktieägare under liknande omständigheter skulle ha tillskjutit kapitalet och kunnat förvänta sig en godtagbar avkastning på det investerade kapitalet.

(103) För det första är det uppenbart att AESA inte kunde skapa någon godtagbar avkastning på kapitalet eftersom AESA använde medlen till att täcka kostnaderna vid skuldeftergiften till sina varv och den påföljande förlusten vid försäljningen av varven till Bazán. Dessutom är AESA en företagsgrupp som inte bedriver någon annan typ av verksamhet och därför inte är i stånd att själv generera vinster. Det kan också uteslutas att de slutliga mottagarna av medlen, varven, skulle kunna generera en godtagbar avkastning i Bazán/IZAR:s ägo, med tanke på deras senaste resultat och avsaknaden av medel för en omstrukturering. Detta bekräftas också i IZAR:s årsbokslut som konstaterar att dess civila varv uppvisade förluster år 2000, 2001 och 2002.

(104) Det kan därför fastslås att kapitaltillskottet från SEPI till AESA inte var förenligt med marknadsinvesterarprincipen och att det utgör statligt stöd.

(105) Det bör här understrykas att AESA genom att ge sina varv skuldeftergift med ett belopp på 309 miljoner euro förbättrade sin finansiella situation med samma belopp. Det kan också slås fast att eftersom AESA:s skuldeftergift inte inbegrep någon kontantbetalning, så gjorde SEPI:s beslut av den 18 juli 2000 att tillskjuta 252 425 000 euro till AESA, även om beloppet inte betalades ut förrän i september 2000, att AESA omedelbart kunde efterskänka skulderna utan att behöva gå i konkurs.

[1] AESA ägde också olika mindre företag, men deras nominella kapital uppgick bara till 161 miljoner pesetas (något mindre än 1 miljon euro), att jämföra med 9 500 miljarder pesetas (57 100 000 euro) för de tre varven (Puerto Real: 4 000, Sestao: 4 000, Sevilla: 1 500).

(106) Vad gäller inslaget av statligt stöd beviljades stödet genom SEPI:s beslut av den 18 juli 2000 att tillskjuta kapital, eftersom detta beslut var förutsättningen för att AESA skulle kunna befria varven från deras skulder. De slutliga mottagarna av detta stöd var varven, eftersom effekten av operationen var att varven blev av med sina skulder till AESA.

(107) Avskrivningen av AESA:s skuld förbättrade den finansiella situationen för de berörda varven med 309 miljoner euro. Kommissionen bedömer emellertid endast kapitaltillskottet från SEPI, som i denna transaktion uppgick till 252 425 000 euro. Detta statliga stöd var olagligt eftersom det inte hade anmälts till kommissionen och inte var förenligt med den gemensamma marknaden som omstruktureringsstöd eller som någon annan typ av stöd.

(108) Även om det kan konstateras att marknadsinvesterarprincipen inte följts åberopar Spanien också sin rätt att tillskjuta kapital för att säkra avveckling i god ordning, i enlighet med vad som sägs i Lanerossi-domen ([1]). Kommissionen menar att Spaniens argument inte kan godtas av följande skäl:

(109) För det första är Lanerossi-domen inte relevant i detta fall eftersom de tre varv som tog emot kapitaltillskottet genom avskrivning av skulden fortfarande bedriver verksamhet och det inte fanns några planer på att lägga ner dem när stödet gavs.

(110) Dessutom kan man, även om det spanska argumentet betraktas mot bakgrund av en nedläggning av AESA, notera att i stället för en nedläggning av dess tre sista varv inleddes nedläggningen av AESA först vid mitten av 2002. Dessutom slog domstolen i Lanerossi-domen fast att när ett kapitaltillskott inte tar hänsyn till utsikterna till avkastning, även på lång sikt, skall en sådan åtgärd betraktas som stöd. Sådan är situationen i detta fall, eftersom det inte kan förväntas att SEPI någonsin skall få någon gottgörelse för det kapital som företaget har ställt till den civila varvsindustrins förfogande genom AESA:s förmedling. Till sist bör man påpeka att kostnaderna för att lägga ner AESA enligt Spanien utgörs av sociala kostnader i samband med den omstrukturering av de civila varven som genomfördes mellan 1994 och 1998. Allt ytterligare stöd för att täcka dessa kostnader skulle innebära en överträdelse av kommissionens beslut från 1997 som godkände omstruktureringsstödet.

b) Inköpspris

(111) Frågan huruvida inköpspriset utgjorde statligt stöd till IZAR ställdes i den första utvidgningen av förfarandet, den 28 november 2001. Anledningen till att statligt stöd kunde betalas ut på detta sätt var att AESA, när det hade sålt sina varv till Bazán, var ett tomt skal nästan helt utan verksamhet. Det kunde därför vara frestande för de spanska myndigheterna att se till att så mycket som möjligt av AESA:s tillgångar fördes över till dess varv och därigenom till det företag som skulle ta över de civila varven, Bazán. Det förefaller också uppenbart att sannolikheten för att de tre företagen skulle ha exakt samma marknadsvärde, en peseta, är mycket liten.

(112) Under förfarandet uppgav Spanien att företagens bokföringsvärde var 91 100 000 euro (Sestao), 37 800 000 euro (Sevilla) och 68 800 000 euro (Puerto Real), dvs. totalt 197 700 000 euro. Vidare hävdade Spanien att de tre varvens marknadsvärde var [...], [...] respektive [...] euro, dvs. totalt [...] euro.

(113) Som sagts tidigare var en peseta per varv avgjort inte något marknadspris och innebar i teorin en nettovinst för Bazán/IZAR på [...] euro, om den spanska uppskattningen av marknadsvärdet är korrekt.

(114) Eftersom det inte har fastställts att denna vinst för Bazán/IZAR direkt inbegrep medel från SEPI eller staten anser kommissionen emellertid inte att priset på en peseta per varv kan användas för att styrka att det förekom statligt stöd till köparen, Bazán/IZAR.

4. *Stödinslag i transaktionerna i samband med överföring 3, mellan SEPI och Bazán*

(115) De fyra företagen (Astano, Cádiz, Juliana och Manises) såldes av SEPI till Bazán den 20 juli 2000 för en peseta styck. I den första utvidgningen av förfarandet uttryckte kommissionen tvivel om att detta var marknadspriset och misstänkte att Bazán/IZAR därför kunde ha tagit emot statligt stöd. Vid den andra utvidgningen av förfarandet konstaterade kommissionen att dessa företag hade ett negativt totalt bokföringsvärde på minus 68 200 000 euro. Eftersom kommissionen inte kunde fastställa om detta belopp hade bokförts som förlust i Bazán/IZAR:s årsbokslut misstänkte kommissionen att SEPI tillförde de fyra företagen denna summa när de överfördes till Bazán.

([1]) I punkterna 21 och 22 i domen sägs att det bör godtas att ett moderföretag också under en begränsad period får överta förlusterna från något av sina dotterbolag för att möjliggöra för detta att avvecklas i god ordning. Sådana beslut kan motiveras inte bara genom sannolikheten för en indirekt materiell fördel utan även av andra överväganden, t.ex. en önskan att skydda gruppens anseende eller att lägga om verksamheten. När kapitaltillskotten från en offentlig investerare inte innebär någon utsikt till avkastning, ens på lång sikt, måste de emellertid betraktas som stöd i enlighet med artikel 92 i fördraget, och deras förenlighet med den gemensamma marknaden bör bedömas uteslutande på grundval av de kriterier som fastställs i denna bestämmelse.

(116) I fråga om bokföringsvärdena har Spanien för kommissionen uppgivit att de överförda företagen hade ett negativt totalt bokföringsvärde på minus 68 200 000 euro vid tidpunkten för transaktionen. Det förefaller emellertid som om detta belopp bokfördes som förlust i Bazán/IZAR:s årsbokslut för 2000, tvärtemot vad som antogs vid den andra utvidgningen av förfarandet [1].

(117) När det gäller priset har Spanien lämnat trovärdiga uppgifter som tyder på att marknadsvärdet för vart och ett av de fyra företagen var negativt. Därför kan man dra slutsatsen att priset inte var för lågt och att det därför inte utgjorde statligt stöd till Bazán/IZAR.

Återkrävande av det omstruktureringsstöd som beviljades och godkändes år 1997

(118) Eftersom misstankarna beträffande de nya olagliga statliga stödåtgärderna har bekräftats bör kommissionen, i enlighet med vad som sagts vid den andra utvidgningen av förfarandet, bedöma om en del av det omstruktureringsstöd som beviljades år 1997 skall betraktas som oförenligt och återkrävas.

(119) Kommissionen anser i detta avseende att det med tanke på synpunkterna från Spanien och IZAR inom ramen för det pågående förfarandet inte finns någon anledning att betrakta en del av det omstruktureringsstöd som godkändes år 1997 som oförenligt. Skälet är att kommissionens rätt till återkrav i enlighet med beslutet [2] om godkännande av stödet upphörde i och med den sista övervakningsrapporten [3], av den 13 oktober 1999. Därför omvandlades det stöd som godkändes år 1997 till ett befintligt stöd när övervakningsperioden gick ut.

Återkrävande av stödet efter ägarbytet

(120) De varv som drog nytta av det olagliga stöd som konstaterats ovan ägs numera av IZAR och detta olagliga stöd borde därför återbetalas av IZAR. Bytet av ägare till varven, från AESA eller SEPI till IZAR, innebär inte att återkrävandet av stödet kan riktas till de berörda företagens tidigare ägare. Skälet är att företagen inte fördes över till IZAR på marknadsmässiga villkor och genom öppna och genomblickbara anbudsförfaranden utan i form av en omorganisering av företag inom samma grupp, SEPI, med användning av ett symboliskt pris. Domstolen fastslog nyligen i två domar (mål C-390/98, H.J. Banks [4], punkt 77 och C-277/00 Tyskland mot kommissionen [5], punkt 80) att om företag köps på icke-diskriminerande konkurrensvillkor och till ett marknadsmässigt pris (dvs. det högsta pris som en privat investerare skulle vara villig att betala under normala marknadsförhållanden för företagen, i den situation som de befann sig i, särskilt efter att ha dragit nytta av statligt stöd, bedömdes stödet vara lika med marknadspriset och inkluderat i inköpspriset. Det är bara under dessa omständigheter som de företag, vilkas anbud antas, inte kan betraktas som gynnade i förhållande till andra marknadsaktörer. Dessa kan därför inte uppmanas att betala tillbaka stödet i fråga. Det är uppenbart av beskrivningen av omständigheterna i detta fall att dessa villkor inte är uppfyllda. Dessutom underströk domstolen i de förenade målen C-328/99 och C-399/00 Italien och SIM 2 Multimedia SpA mot kommissionen [6], punkt 38, att en försäljning som en aktieägare gör till en utomstående av aktier i ett företag som mottagit rättsstridigt stöd inte har någon betydelse för skyldigheten att återkräva stödet. I föreliggande fall köpte Bazán/IZAR, som ägs av den statliga gruppen SEPI, aktier i företag som även de ingick i SEPI-gruppen och avskaffade dem därefter som juridiska personer. Som ny ägare till varv som tidigare var oberoende i rättsligt avseende (eftersom de var aktiebolag) är IZAR numera stödmottagare och måste återkräva det stöd som betalats ut till dessa varv.

Artikel 296

(121) För det fall kapitaltillskottet till varven skulle betraktas som stöd till Bazán gör Spanien gällande att detta stöd är i enlighet med artikel 296 och därför skulle falla utanför tillämpningen av reglerna om statligt stöd, eftersom Bazán var ett militärt företag vid den tidpunkt då varven köptes.

(122) I artikel 296.1 b föreskrivs att ”varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel; sådana åtgärder får inte försämra konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden vad gäller varor som inte är avsedda speciellt för militärändamål.” Redan i sitt beslut [7] om omstruktureringsstöd till KSG förklarade kommissionen att ”om en åtgärd som kan definieras som statligt stöd i enlighet med artikel 87.1 däremot både påverkar den militära och den civila produktionen, eller produktionen för dubbla användningsområden, kan den inte helt och hållet motiveras utgående från artikel 296. Kommissionen delar inte Nederländernas och Spaniens åsikt att hela åtgärden på grund av de militära aspekterna skulle omfattas av artikel 296, även om konkurrensen i civila sektorer tydligt skulle påverkas. En sådan tolkning är uppenbarligen i strid med formuleringen i den anförda artikeln.”

[1] Denna uppgift kommer emellertid att användas i det andra förfarande som inletts mot IZAR, för att avgöra om en del av kapitaltillskottet till IZAR år 2000 användes i den civila verksamheten.
[2] EGT C 354, 21.11.1997, s. 2, särskilt i enlighet med näst sista stycket på s. 7.
[3] KOM(1999) 480 slutlig.
[4] REG 2001, s. I-6117.
[5] Ännu inte offentliggjord i REG.
[6] REG 2003, p. I-4035.
[7] EGT L 14, 21.1.2003, s. 56.

(123) I beslutet sägs vidare att ”därigenom blir det uppenbart att åtgärden faktiskt har påverkat konkurrenssituationen i fråga om civila produkter. Därför måste kommissionen, i överensstämmelse med gängse praxis, pröva dessa åtgärder mot bestämmelserna om statligt stöd, för att se huruvida de snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen på marknader för produkter som inte omfattas av artikel 296.”

(124) Kommissionen konstaterar att Bazán, som numera verkar under namnet IZAR, i dag bedriver militär och civil varvsverksamhet. Det stöd som gavs till de varv som köptes av Bazán gick direkt och uteslutande till tillverkningen av civila fartyg. Med hänvisning till sina slutsatser i föreliggande fall och i beslutet om KSG konstaterar kommissionen vidare att tillverkningen av civila fartyg omfattas av artikel 87 i fördraget och inte kan beviljas undantag med stöd av artikel 296 enbart därför att det företag som köpte varven, dvs. Bazán, vid tidpunkten för köpet uteslutande ägnade sig åt militär produktion.

(125) I beslutet att inleda förfarandet i ärende C 38/03 redovisas i punkt 44 och följande de olika kriterier som måste vara uppfyllda för att artikel 296 i EG-fördraget skall vara tillämplig. Trots att de spanska myndigheterna känner väl till dessa krav överlämnade de inte något bevis till kommissionen för att de ovan beskrivna åtgärderna var avsedda att stödja tillverkningen av militär utrustning.

(126) Det kan inte på allvar ifrågasättas att de civila varven behövde enorma kapitaltillskott för att överleva. Enbart det faktum att de såldes till ett militärt varv ändrar inte varvens art, och att de ägs av ett företag som också tillverkar militära fartyg gör dem inte till militära varv. Dessutom kan det inte vara i strid med Spaniens vitala intressen att tillhandahålla information om dessa varv. I föreliggande fall gav Spanien helt enkelt ingen trovärdig förklaring till hur dess vitala säkerhetsintressen kunde påverkas och lämnade heller ingen konkret information.

VI. **SLUTSATS**

Kommissionen finner att Spanien olagligen har genomfört ett stöd på 500 473 000 euro, i strid med artikel 88.3 i fördraget. Stödet betalades ut på följande sätt:

1) SEPI:s köp av AESA:s tre företag Cádiz, Juliana och Manises den 28 december 1999, för 55 948 000 euro över marknadspriset, vilket i slutänden gynnade AESA:s kvarvarande varv: Sestao, Sevilla och Puerto Real.

2) Lån på 192 100 000 euro från SEPI till tre företag i svårigheter: Cádiz, Juliana och Manises den 28 december 1999.

3) Kapitaltillskott på 252 425 000 euro från SEPI till AESA i september 2000, vilket i slutänden gynnade de tre företagen Sestao, Sevilla och Puerto Real.

Stödet är inte förenligt med den gemensamma marknaden eftersom det inte kan godkännas som omstruktureringsstöd eller som någon annan typ av stöd.

Stödet bör betalas tillbaka i sin helhet av varvens nuvarande ägare, IZAR, som tog över företagen från AESA-SEPI.

De lån som avses i punkt 2 och som uppgår till 192 100 000 euro återbetalades med ränta i september 2000 av IZAR till SEPI. Det kan därför anses att detta olagliga och oförenliga stöd har återkrävts.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det statliga stöd som Spanien har genomfört till förmån för till de offentligägda spanska varv som numera ägs av IZAR, till ett belopp av 500 473 000 euro är oförenligt med den gemensamma marknaden.

Artikel 2

1. Spanien skall vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att från stödmottagarna återkräva det stöd som avses i artikel 1 och som olagligen betalades ut till dem, utom de 192 100 000 euro som redan har återbetalats.

2. Återkrävandet skall ske utan dröjsmål och i enlighet med förfarandena i nationell lagstiftning, förutsatt att dessa förfaranden gör det möjligt att omedelbart och effektivt verkställa detta beslut. Det stöd som skall återkrävas skall innefatta ränta från den dag stödet stod till stödmottagarnas förfogande till den dag det har återbetalats. Räntan skall beräknas enligt den referensränta som tillämpas vid beräkningen av bidragsekvivalenter inom ramen för regionalt stöd.

3. Den ränta som avses i punkt 2 skall tillämpas med ränta på ränta för hela den period som anges i samma punkt.

Artikel 3

Spanien skall inom två månader från delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om de åtgärder som planeras eller redan vidtagits för att följa beslutet. För detta skall formuläret i bilaga till beslutet användas.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Konungariket Spanien.

Utfärdat i Bryssel den 12 maj 2004.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen

BILAGA

Information om tillämpningen av kommissionens beslut 2005/173/EG

1. *Beräkning av de belopp som skall återkrävas*

1.1 Var god lämna följande uppgifter om storleken på det olagliga statliga stöd som betalats ut till mottagaren:

Datum (1)	Stödbelopp (2)	Valuta

(1) Den dag då stödet betalades ut till mottagaren.
(2) Stödbelopp som betalats ut till mottagaren (i bruttobidragsekvivalenter).

Kommentarer:

1.2 Förklara i detalj hur räntan på det återkrävda stödet har beräknats.

2. *Åtgärder som planeras eller har vidtagits för att återkräva stödet*

2.1 Beskriv i detalj de åtgärder som planeras eller som redan vidtagits för omedelbart och effektivt återkrävande av stödet. Ange också där så är lämpligt den rättsliga grunden för de vidtagna eller planerade åtgärderna.

2.2 Vilken är tidsplanen för återkravsprocessen? När kommer stödet att ha återbetalats?

3. *Återbetalning redan genomförd*

3.1 Ange de stödbelopp som har återbetalats av mottagaren:

Datum (1)	Återbetalat stödbelopp	Valuta

(1) Den dag då stödet betalades tillbaka.

3.2 Bifoga styrkande handlingar för de återbetalda stödbelopp som anges i tabellen i punkt 3.1.